

<https://helda.helsinki.fi>

---

pö Toisen asteen koulutuksen läpäisy nousuun pa

Jahnukainen, Markku

2019-05-21

---

pö Jahnukainen , M & Helander , J 2019 , ' Toisen asteen koulutuksen läp
pakolla vai tuella? ' , HAMK Unlimited: Professional , Vuosikerta. 2019 , Nro 21.5.2019 ,
Sivut 1-3 . <

<https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/toisen-asteen-koulutus-nousuun/> >

<http://hdl.handle.net/10138/302167>

---

cc_by_sa
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Toisen asteen koulutuksen läpäisy nousuun – pakolla vai tuella?

unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/toisen-asteen-koulutus-nousuun/

May 21,
2019

Koulutusjärjestelmämme on kokenut merkittäviä uudistuksia lyhyessä ajassa. Koulutuksen toimintaympäristössä on otettu käyttöön uusi perusopetuksen opetussuunnitelma. Ammatillisen koulutuksen reformi astui voimaan viime vuoden alusta. Lukiokoulutuksen ops-uudistustyö on käynnissä, ja uusi lukiolaki on hyväksytty. Korkeakoulujen visiota ja rahoitusmalleja on tarkistettu. Myös ammatillisen ja korkeakoulutuksen opiskelijavalintauudistukset nivoutuvat osaksi tätä muutosmaisemaa.

Keskustelu on ollut varsin sektoroitunutta: on keskitytty oman kasvatus- tai koulutusmuodon uudistuksen vaikutusten mahdollisuuksiin ja kritiikkiin. Tarve koulutusjärjestelmän kokonaisvaltaiseen tarkasteluun on perusteltua. Koulutusreformissa systeeminen näkökulma on ainakin osin sivuutettu. Voi kysyä esimerkiksi, mikä vaikutus ns. uudella peruskoululla on siirryttäessä toisen asteen opintoihin.

Eduskuntavaalien jälkeisten hallitusneuvotteluiden koulutusta koskevan osa-alueen keskeiseksi neuvotteluaiheeksi on nostettu toisen asteen opintojen läpäisyn edistäminen ja keskeyttämisten vähentäminen. Tämä oli toki ennakoitavissa jo pitkään ennen vaaleja, joskaan kysymys ei muutenkaan ole aivan uusi: huoli nuoren ikäluokan koulutukseen ja yhteiskuntaan sijoittumisesta ja syrjäytymiskehityksestä on ollut nuorisopolitiikan keskiössä jo vuosikymmeniä.

Kaikki osapuolet näyttävät olevan yhdestä asiasta samaa mieltä: toisen asteen koulutuksen mahdollistaminen kaikille on keskeinen yhteiskuntapolitiittinen ja pitkän aikavälin taloudellinen tavoite. Painetta lisää se, että kansainvälisessä vertailussa Suomi on alkanut jäädä muiden maiden jalkoihin tutkintoja suorittaneiden osuuksissa.

Ratkaisumalleja toisen asteen läpäisyn edistämiseksi on pääpiirteissään kaksi: oppivelvollisuuden pidentäminen koko ikäluokalle tai kohdennettujen toimien osoittaminen tukea tarvitseville. Tällä hetkellä erityisesti vaalien jälkeisen päähallitusneuvottelupuolueen jo aiemmin voimallisesti ajama oppivelvollisuuden pidentämisen malli näyttää olevan vahvoilla. Kyseisessä mallissa pyritään ulottamaan perusopetuksesta tuttu velvollisuudeksi muotoiltu pakko joko ikärajan nostamisen tai oppivelvollisuusvuosien lisäämisen kautta ulottamaan toisen asteen opintoihin tai ainakin niiden ensimmäisiin vuosiin tai välivaiheen vaihtoehtoihin (lisäopetus, valmentavat koulutukset). Mallin eräänä vetovoimatekijänä on sisäänrakennettuna maksuttomuus, jolla arvellaan olevan merkitystä erityisesti heikommista lähtökohdista tulevien nuorten opintojen osalta.

Maksullisuuden vaikutus opintojen keskeytymiseen ei kuitenkaan näyttäydy keskeisenä tekijänä aihetta koskevissa tutkimuksissa, vaan haasteet ovat pääosin toisaalla. Malli ei muutenkaan huomioi suoraan eniten tukea tarvitsevien nuorten tilannetta, vaan sen tarvitsema lisärahoitus kanavoituisi laajasti sellaisille nuorille, jotka toisen asteen suorittavat jo nykyisessä mallissa. Keskeinen kritiikki koskeekin oppivelvollisuuden pidentämisen mallin kustannuksia sekä todennäköistä tehottomuutta itse keskeyttämisten suhteen.

Erityisesti kentällä toimivien ja koulutusta tutkineiden opinto-ohjaajien ja erityisopettajien esille tuomassa kohdennettujen tukitoimien mallissa toisen asteen opintoihin siirtymisen ennakointi alkaa jo yläkouluvaiheessa. Mikäli hyväksytään ajatus siitä, että oppija on keskiössä, myös erilaisten opintopolkujen ja niihin liittyvien kriittisten kohtien tunnistaminen on tarpeen. Näitä ovat esimerkiksi koulutukselliset siirtymävaiheet.

Keskeistä on, että opinto-ohjaajien ja erityisopettajien yhteistyönä tarjotaan valikoidulle kohderyhmälle tehostettua ohjausta ja pitkäkestoista siirtymäsuunnittelua ja toiminta jatkuu edelleen yhdessä toisen asteen oppilaitosten kanssa siirtymän seurantana. Nuoren näkökulmasta mallissa on mahdollista huomioida yksilölliset tukitarpeet ja mahdollistaa myös usein olennaisiksi muodostuvat pitkäkestoiset henkilösuhteet.

Tämänkaltaisesta toiminnasta on runsaasti kokemuksia eri paikkakunnilta, joissa sitä on toteutettu esimerkiksi ESR-rahoituksella projektien muodossa. Perustoimintanakin tämä on mahdollista, mutta vaikeuksia aiheutuu siitä, että siirtymien tukeminen ulottuu hallinnollisesti kahdelle koulutustasolle. Koulutuksen rahoituksen osalta tähän ei ole korvamerkittyä resurssia, ja lainsäädännöllisesti siirtymäsuunnittelulle ei ole velvoitetta.

On toki mahdollista myös yhdistää nämä kaksi näkökulmaa, kuten esimerkiksi OAJ:n esittämässä mallissa on osin tehty. Valitettavasti kuitenkin useammalle sektorille ulottuvien mallien menestystä neuvottelupöydissä heikentää niiden monimutkaisuus, sillä poliittinen päätöksenteko suosii selkeitä ja yksinkertaisilta näyttäviä toteutuksia. Neuvoteltavaksi edelleen jää, mihin käytettävissä olevat eurot riittävät ja miten ne kannattaisi tehokkaimmin käyttää.

Kirjoittajat

Markku Jahnukainen toimii erityispedagogiikan professorina Helsingin yliopistossa ja johtoryhmän jäsenenä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa hankkeessa Oppijan oikeus – opettajan taito.

Jaakko Helander toimii opinto-ohjaajakoulutuksen yliopettajana Hämeen ammattikorkeakoulussa ja dosenttina Jyväskylän ja Tampereen yliopistossa. Hän on ohjausryhmän jäsen opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa hankkeessa Oppijan oikeus – opettajan taito.

Viittausohje:

Jahnukainen, M. & Helander, J. (2019). Toisen asteen koulutuksen läpäisy nousuun – pakolla vai tuella? *HAMK Unlimited Professional* 21.5.2019. Haettu osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/amatillinen-osaaminen-ja-opetus/toisen-asteen-koulutus-nousuun>

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

[Oppijan oikeus – opettajan taito »](#)